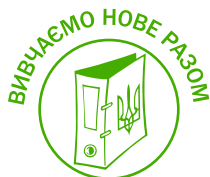

Вікторія СТАНКЕВИЧ, редактор напряму «Бухгалтерський облік та оподаткування»

ОНОВЛЕНО МЕТОДРЕКОМЕНДАЦІЇ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: АНАЛІЗ ЗМІН

Кого стосуються зміни: підприємств, організацій та інших юридичних осіб, їх філій та інших виділених на окремий баланс підрозділів незалежно від форм власності та організаційно-правових форм (крім банків і бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Нормативно-правовий акт, що затверджує зміни: наказ Мінфіну від 14.01.20 р. № 6 «Про затвердження Змін до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку».

Дата офіційного опублікування: 15.01.20 р. на офіційному сайті Мінфіну за посиланням: https://mof.gov.ua/uk/decrees_2020-412.

Що саме зазнало змін: методичні рекомендації з бухобліку основних засобів (далі – ОЗ), запасів, нематеріальних активів, фінансових витрат, спільної діяльності, а також рекомендації щодо облікової політики.

Що слід зробити на практиці:

- більшість змін слід прийняти до відома та керуватися ними в питаннях організації та ведення бухобліку, адже основна мета змін – приведення цих документів у відповідність до чинного законодавства;
- підприємствам, що складають фінансову звітність відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», зафіксувати в наказі про облікову політику вибір на користь загального або спрощеного Плану рахунків;
- усім суб'єктам господарювання (далі – СГ) для обліку витрат діяльності використовувати рахунки класу 9. Вибір (застосування чи незастосування) рахунків класу 8 зафіксувати в наказі про облікову політику.

Пояснимо безпосередньо суть змін.

Основні засоби

У **Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів**, затверджених наказом Мінфіну від 30.09.03 р. № 561 (далі – Методрекомендації № 561), відбулися такі зміни, більшість з яких мають уточнюючий характер.

1. Уточнено назву одного з об'єктів бухгалтерського обліку – багаторічні насадження **та плодоносні рослини**. Адже з 05.01.18 р. згідно з наказом Мінфіну від 12.12.17 р. № 1019 на аналітичному рахунку **108** «Багаторічні насадження» (його назву не змінено досі) рахунка 10 «Основні засоби» ведеться облік плодоносних рос-

лин, пов'язаних із сільгоспдіяльністю. Такі активи не можуть обліковуватися на рахунку 16 «Довгострокові біологічні активи».

Нагадаємо, плодоносні рослини – це довгострокові біологічні активи (далі – БА), які використовуються в процесі виробництва сільгосппродукції та систематично надають сільгосппродукцію та/або додаткові біологічні активи (п. 4 П(С)БО 30 «Біологічні активи»). Тобто це виноградники та сади. **Основним моментом** тут є те, що такі рослини вже мають бути плодоносними, тобто систематично надавати сільгосппродукцію та/або додаткові БА. Саме на такі довгострокові БА рослинництва не поширюється П(С)БО 30 – вони перебувають під дією норм П(С)БО 7 «Основні засоби». А тому на них поширюються такі вимоги щодо обліку, аморти-

тизації, переоцінки, списання, як і до інших об'єктів ОЗ (п. 5–35 П(С)БО 7).

А от безпосередньо продукцію, яку дають ці плодонісні рослини, потрібно розглядати як сільгосппродукцію, а отже, й обліковувати за нормами П(С)БО 30.

2. Вилучено пункти, якими передбачено, що первісна (переоцінена) вартість основних засобів (далі – ОЗ) може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначену в порядку, встановленому податковим законодавством, а також на суму індексації, проведеної в порядку, встановленому податковим законодавством.

Таку процедуру було передбачено для юросіб на загальній системі оподаткування (платників податку на прибуток). Але оскільки розд. III Податкового кодексу, присвячений цьому податку, уже кілька років має зовсім іншу редакцію, застарілі норми з Методрекомендацій вилучили.

3. Ліквідаційна вартість об'єкта ОЗ приймається в сумі, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) ОЗ після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією), та яка **визначається комісією, створеною наказом керівника підприємства, під час уведення об'єкта в експлуатацію** (п. 23 розд. 5 Методрекомендацій № 561).

4. Інші уточнення передбачають, що під час повернення орендодавцю цілісного майнового комплексу (і об'єктів ОЗ у його складі) орендар робитиме проведення щодо залишку невикористаних амортизаційних відрахувань на орендовані ОЗ: Дт **685** «Розрахунки з іншими кредиторами» та Кт **311** «Поточні рахунки в національній валюті». А в разі створення цільового фонду з відновлення таких ОЗ залишок невикористаного цільового фонду, що підлягає поверненню орендодавцю, відображатиметься проведенням Дт **48** «Цільове фінансування і цільові надходження» та Кт **685** «Розрахунки з іншими кредиторами» (п. 47, розд. 8).

Нематеріальні активи

У **Методрекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів**, затверджених наказом Мінфіну від 16.11.09 р. № 1327, уточнюється, що вони не поширюються на банки.

Актуалізовано, що проведення інвентаризації нематеріальних активів та оформлення її результатів здійснюються відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну 02.09.14 р. № 879.

Запаси

Відбулися формальні зміни в **Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів**, затверджених наказом Мінфіну від 10.01.07 р. № 2:

- визначено, що надходження запасів на підприємство оформлюється відповідними документами, типові форми яких затверджуються Державною службою статистики та іншими центральними органами виконавчої влади (п. 3.1 розд. 3);
- відтепер отримання запасів як внесок до статутного капіталу оформлюється прибутковим ордером (типова форма № М-4, затверджена наказом Мінстату від 21.06.96 р. № 193), або актом про приймання матеріалів (типова форма № М-7, затверджена наказом Мінстату від 21.06.96 р. № 193), або товарно-транспортною накладною (форма № 1-ТН, затверджена наказом Мінтрансу від 14.10.97 р. № 363 тощо) (п. 3.3 розд. 3);
- у формі закупівельного акта, яким оформлюються надходження запасів від фізосіб (не СПД) торговельними підприємствами та закладами ресторанного господарства, не фіксуватиметься місце його складання (п. 3.10 розд. 3);
- перевірка фактичної наявності запасів, їх стану та умов зберігання здійснюється в ході інвентаризації. Інвентаризація проводиться відповідно до постанови КМУ від 28.02.2000 р. № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» та Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.14 р. № 879 (п. 4.13 розд. 4);
- вилучено норму, згідно з якою порядок відображення суми ПДВ, що обчислюється під час надходження та вибуття запасів, визначався Інструкцією з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затвердженою наказом Мінфіну від 01.07.97 р. № 141 (п. 5.9 розд. 5). **Нагадаємо:** з 09.08.19 р. ця Інструкція втратила чинність на підставі наказу Мінфіну від 18.06.19 р. № 247;
- з додатка 3 вилучено бухгалтерський запис за операцією «Списання втрати запасів, понесених

внаслідок надзвичайних подій» (Дт 99 – Кт 20, 21, 22, 26, 27, 28) у зв'язку з відсутністю на сьогодні у Плані рахунків рахунка 99 «Надзвичайні витрати».

Фінансові витрати

У **Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку фінансових витрат**, затверджених наказом Мінфіну від 01.11.10 р. № 1300, уточнюється, що вони не застосовуються підприємствами, які відповідно до законодавства складають фінзвітність за МСФЗ.

Також ці Методрекомендації не поширюються на юросіб, які відповідно до Закону від 16.07.99 р. № 996-XIV визнані мікропідприємствами, малими підприємствами, непідприємницькими товариствами, підприємствами, які ведуть спрощений бухоблік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, а також на представництва іноземних СГ.

Перелік фінансових витрат для цілей бухгалтерського обліку наведено в пп. 1.3 Методрекомендацій № 1300. За загальним правилом, визначеним П(С)БО 31 «Фінансові витрати», у разі якщо підприємство залучає позикові кошти для придбання (або створення) кваліфікованого активу, фінансові витрати, що виникають у зв'язку з таким запозиченням, слід капіталізувати, тобто включати до собівартості кваліфікаційного активу.

Згадаймо, що кваліфікаційним вважається актив, який потребує суттєвого часу (понад 3 місяці) для його створення (п. 1.6 Методрекомендацій № 1300).

Наприклад, якщо сільгосппідприємство, що належить до категорії середніх або великих підприємств, залучає середньостроковий кредит для створення кваліфікаційного активу, то відсотки за залученими коштами капіталізує згідно з П(С)БО 31.

Якщо підприємство є суб'єктом малого підприємництва, то жодних особливостей в обліку не буде. Адже такі СГ завжди визнають нараховані відсотки за кредитом фінансовими витратами і ніколи не капіталізують (п. 4 П(С)БО 31).

Облік спільної діяльності

Лише формальні зміни відбулися також у **Методичних рекомендаціях із бухгалтерського**

обліку спільної діяльності без створення юридичної особи, затверджених наказом Мінфіну від 30.12.11 р. № 1873. Зокрема, уточнено норму, яка передбачає, що вони не будуть застосовуватися також банками та підприємствами, які відповідно до законодавства складають фінзвітність за МСФЗ (п. 1.1 розд. I).

Облікова політика

У **Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства**, затверджених наказом Мінфіну від 27.06.13 р. № 635, уточнено, що розпорядчий документ про облікову політику підприємства визначає, зокрема, застосування **класів 8** «Витрати за елементами» та **9** «Витрати діяльності» Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291 (далі – Наказ № 291, загальний План рахунків) (п. 2.1).

Згідно з унесеними змінами використання рахунків класу 9 є обов'язковим для всіх підприємств. Водночас за власним бажанням підприємства можуть застосовувати і рахунки класу 8 (п. 2.8).

Однак така вимога не є новиною для СГ. Адже ще з 23.07.19 р. наказом Мінфіну від 31.05.19 р. № 226 унесено відповідні зміни до Інструкції про застосування загального Плану рахунків, затвердженого Наказом № 291. Відтоді вибір фактично полягає в тому, чи вести рахунки обох названих класів, чи обмежитися класом 9.

Тобто використовувати лише клас 8 рахунків не можна! Підприємства можуть використовувати рахунки класу 8 для узагальнення інформації про витрати за елементами із щомісячним списанням сальдо рахунків у кореспонденції з рахунком **23** «Виробництво» і рахунками класу **9**.

Довідково: клас 8 рахунків передбачено лише в загальному Плані рахунків. Водночас зі спрощеного Плану рахунків, затвердженого наказом Мінфіну від 19.04.01 р. № 186 (далі – Наказ № 186), його представники (рахунки 84 та 85) були видалені ще у 2011 році. Тому ще відтоді застосовувати рахунки класу 8 можуть лише ті, хто використовує загальний, а не спрощений План рахунків.

Спрощений План рахунків можуть застосовувати мікропідприємства, малі підприємства, непідпри-

ємницькі товариства, підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності – у разі складання ними

фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 25 (Наказ № 186).

Великі та середні підприємства права вибору позбавлені: вони мають застосовувати лише загальний План рахунків.

Це змусило тих, хто раніше застосовував лише рахунки класу 8, почати застосовувати також рахунки класу 9.

Для тих, хто застосовував лише рахунки класу 9 або паралельно – рахунки класів 8 і 9, фактично нічого не змінилося: вони можуть так робити й далі.

Крім зазначених змін із Методрекомеандацій

№ 635 вилучено норму, згідно з якою первісна (переоцінена) вартість ОЗ може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначену в порядку, установленому податковим законодавством (п. 2.30).

Світлана СТАДНИК, головний редактор

ДЕКЛАРАЦІЮ З ПДВ ЗА СІЧЕНЬ ПОДАЄМО ЗА НОВОЮ ФОРМОЮ

Акценти статті:

- за якою формою декларації з ПДВ (далі – декларація) звітувати за січень;
- де та як тепер звітувати про пільги з ПДВ;
- які зміни відбулися у формах звітності з ПДВ.

Коли вперше подавати нову форму декларації

Наказом Мінфіну від 20.11.19 р. № 488 (далі – Наказ № 488) внесено зміни до форми і Порядку заповнення декларації з ПДВ, затвердженого наказом Мінфіну від 28.01.16 р. № 21 (далі – Порядок № 21).

Необхідність внесення змін до звітності з ПДВ передусім пов'язана із **скасуванням окремого Звіту про суми податкових пільг** (далі – Звіт про пільги). Нагадаємо, згідно з постановою КМУ від 31.10.18 р. № 891 (далі – Постанова № 891) Звіт про пільги не діє з 1 січня 2020 року – тепер інформація про суми пільг із ПДВ відображається безпосередньо в декларації, а саме в додатку 6 до неї (див. нижче).

Зверніть увагу: Звіт про пільги за IV квартал 2019 року подається за формою, яка діяла до 1 січня 2020 року.

Зміни, внесені Наказом № 488, набули чинності

з 01.01.20 р. Тож декларацію за оновленою формою слід подавати починаючи **зі звіту за січень (I квартал) 2020 року** – не пізніше 20 лютого (11 травня) 2020 року. Про це також повідомила ДПС на своєму офіційному сайті (<https://www.tax.gov.ua/anonsi/22201.html>).

Зокрема, зміни унесено:

- до форми декларації;
- уточнюючого розрахунку податкових зобов'язань із ПДВ у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок (далі – УР);
- розрахунку податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник ПДВ, які постачаються нерезидентами, у тому числі їхніми постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України (далі – МТУ).

Пільги з ПДВ тепер у додатку 6

Як передбачено Постановою № 891, тепер пільги з ПДВ повинні відображатися безпосередньо у звітності з ПДВ. Для цього призначений оновлений **додаток 6** до декларації.